

Bolesław Celka

Sprawozdanie z obrony pracy doktorskiej adwokata i obrońcy wojskowego mgra Bogdana Jankowskiego

Palestra 16/1(169), 77-79

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

sca, w którym się one znajdują w drugiej księdze kodeksu.

Omawiając te zagadnienia w swej pracy w sposób niezwykle precyzyjny, Autor podkreśla zasadnicze ich znaczenie, gdyż to „pozwoła na uwypuklenie różnic zachodzących między procesem cywilnym a egzekucją”. Różnice zaś te występują w tym postępowaniu. Są to różnice wynikające z samego charakteru egzekucji, z toku instancyjnego przy działaniu różnych organów egzekucyjnych, tkwią one w „inności” niektórych środków zaskarżenia i ich podstaw. Omówienie i przeanalizowanie ich w pracy, podobnie jak każdego zagadnienia z tej dzie-

dziny, nie pomija przy tym ani nasuwających się wątpliwości przy wykładni poszczególnych tekstów, ani kontrowersyjnych zapatrywań, które w literaturze znalazły swój wyraz.

Przytoczona w pracy literatura przedmiotu oraz orzecznictwo dają pełne zestawienie publikacji z zakresu tematyki egzekucyjnej.

Można najzupełniej podzielić wypowiedziany już pogląd M. Piekarskiego o „dużej wartości recenzowanego dzieła, wydanego w pięknej szacie graficznej. Stanowi ono pozycję w naszej literaturze bardzo potrzebną i powitaną z uznaniem przez prawników”⁵.

Aleksander Lasocki

⁵ Mieczysław Piekarski: Recenzja, „Nowe Prawo” nr 10 z 1970 r., str. 1505—1507.

Sprawozdanie z obrony pracy doktorskiej adwokata i obrońcy wojskowego mgra Bogdana Jankowskiego

W dniu 21 czerwca br. przed Komisją powołaną przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej adwokata i obrońcy wojskowego mgra Bogdana Jankowskiego pt. „Ochrona prawna jeńców wojennych w świetle prawa narodów”. Pracę tą doktorant pisał pod kierunkiem prof. dra Józefa Radzickiego w ramach Seminarium Doktoranckiego, organizowanego przez były Wojskowy Instytut Prawniczy. Recenzentami pracy byli: prof. dr Tadeusz Cyprian i prof. dr Alfons Klafkowski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz doc. dr habil. Leon Tyszkiewicz z Uniwersytetu Śląskiego.

Posiedzeniu przewodniczył dyrektor Instytutu Prawa Karnego doc. dr habil. Aleksander Ratajczak.

Praca mgra Jankowskiego jest obszerną, bo liczącą w sumie 350 stron maszynopisu monografią poświęconą sytuacji prawnej jeńców wojennych, przy czym nurt pracy biegnie kilkoma równoległymi torami: prawno-historycznym, prawno-dogmatycznym, faktograficznym i analityczno-międzynarodowym. Nurty te splatają się ze sobą i dają plastyczny obraz losu jeńców wojennych widziany przez pryzmat popełnionych na nich zbrodni.

Opierając się na bogatym materiale, doktorant w ośmiu rozdziałach ujął całość zagadnienia, wciąż aktualnego w świetle nadal prowadzonych przez Stany Zjednoczone i ich sprzymierzeńców wojen agresywnych na różnych kontynentach świata.

Skłania to więc do omówienia, chociaż w wielkim skrócie, tej ciekawej problematyki pracy.

Doktorant rozpoczyna pracę od analizy teorii i istoty wojny oraz przedstawienia prawa wojennego w przekroju historycznym, poczynając od starożytności do czasów nowożytnych. Następnie, charakteryzując historię niewolnictwa i jeniectwa wojennego w różnych okresach, przytacza bardzo ciekawe dane omawiające wykupywanie i wymianę jeńców w XVI—XVIII w., podaje nawet taryfy i współczynniki zamienności jeńców w zależności od ich stopnia wojskowego

W osobnym rozdziale omawia pierwsze międzynarodowe konwencje w sprawie jeńców wojennych. Począwszy od I Konwencji genewskiej z 1864 r. o poprawie losu chorych i rannych żołnierzy w polu, która wprawdzie nie uwzględniła samej sytuacji jeńców wojennych, jednakże po raz pierwszy wprowadziła obowiązek zapoznania z jej treścią armii państw sygnatariuszy Konwencji, by poprzez inne żądania wprowadzenia do wojskowych przepisów sankcji karnych za jej naruszanie i w dalszych dążeniach do humanitaryzacji zasad postępowania z jeńcami doprowadzić — także przez projekt deklaracji brukselskiej z 1874 r., ustawy i przepisy różnych państw oraz projekt Instytutu Prawa Międzynarodowego w Oxfordzie z 1880 r. — I i II Międzynarodowej Konferencji Pokojowej w Hadze w 1899 i 1907 r. Przyjęte zasady praw i zwyczajów prowadzenia wojny lądowej były obowiązujące w I wojnie światowej i stwarzały realne warunki do zmniejszenia nie tylko nieszczęść wojny, ale także sytuacji jeńców. Tę sytuację doktorant szczegółowo omawia w kolejnym rozdziale i poczynając od przedstawienia warunków w obozach w Niemczech i w Austro-Węgrzech w konfrontacji z obowiązującymi w tym względzie zasadami, poprzez traktowanie jeńców przechodzi do omawiania odpowiedzialności osób winnych naruszenia postanowień Konwencji.

Następnie autor pracy przedstawia Konwencję z 1919 r., by potem w osobnym rozdziale przedstawić szczegółowo sytuację prawną i faktyczną jeńców wojennych w okresie II wojny światowej zarówno na europejskim jak i na dalekowschodnim teatrze działań wojennych. W szczególności podkreśla niespotykane dotychczas w dziejach świata barbarzyńskie metody, bezlitosną eksterminację i wyniszczenie, depczące wiekowe wysiłki państw zmierzające do zhumanitaryzowania wojny i metod jej prowadzenia. W związku z tym omawia też odpowiedzialność karną zarówno niemieckich jak i japońskich zbrodniarzy wojennych. Ponadto doktorant przedstawia podstawy ustrojowe MTW w Norymberdze i Tokio, przebieg procesów i wyjątki wyroku norymberskiego stwierdzając, że wyroki te stały się aktem dużej politycznej doniosłości i są jeszcze jednym aktem zmierzającym do uregulowania problemów międzynarodowego prawa wojennego.

W ostatnich rozdziałach pracy doktorant omawia przepisy Konwencji genewskiej z 1949 r. oraz szczegółowo analizuje przestępstwa wojskowe przeciwko konwencjom międzynarodowym w ustawodawstwie Polski i niektórych innych państw. Z przepisów krajowych uwzględnia przepisy zarówno z okresu międzywojennego jak i po II wojnie światowej, poddając przy tym krytyce pominięcie tego zagadnienia w zintegrowanym kodeksie karnym z 1969 r., a także nieuwzględnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej jeńców wojennych w Regulaminie Dyscyplinarnym Sił Zbrojnych PRL.

Po przedstawieniu przez doktoranta podstawowych tez i problemów rozprawy doktorskiej, głos zabrali recenzenci, którzy niezwykle wysoko ocenili wartość tej pracy. W szczególności prof. dr Klafkowski stwierdził, że literatura naukowa nie dysponuje dotychczas ani jedną opublikowaną monografią na ten temat, a nieliczne

publikowane przyczynki to tylko artykuły o bardzo ograniczonym zasięgu. Praca ta jest więc pierwszą pełną monografią na ten temat i jest tym cenniejsza, że koncentruje szczególną uwagę właśnie na zagadnieniach dotyczących polskiego systemu prawa wewnętrznego, a szczególnie prawa karnego. Rozprawa ta, stwierdził także prof. dr Klafkowski, może nasunąć pewne spostrzeżenia wartościowe dla stanowiska polskiego w pracach *de lege ferenda*, toczących się obecnie w różnych organach ONZ, a szczególnie w Komitecie III Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Ponadto wielkim osiągnięciem tej pracy jest przedstawienie zbrodniczej działalności Japonii podczas II wojny światowej w zakresie jenieckim, a zanalizowana dokumentacja jest nowością w literaturze przedmiotu, co jest ważnym osiągnięciem autora rozprawy.

Prof. dr Cyprian, poza bardzo wysoką oceną pracy, stwierdził, że jest rzeczą godną podkreślenia obszerna bibliografia (przeszło 200 pozycji) z uwzględnieniem obszernej literatury radzieckiej, na ogół w naszych publikacjach na zbliżone tematy nie uwzględnianej, nie raz zresztą trudno dostępnej. Oświetlenie więc wielu problemów na podstawie tej literatury rzuca obraz plastyczny i nieraz inaczej ujęty niż w oświetleniu literatury zachodniej.

Wszyscy recenzenci stwierdzili ponadto, że konstrukcja rozprawy jest przemyślana i przejrzysta, a nieliczne uwagi krytyczne dotyczą raczej zagadnień drugorzędnych. Wyrazili także zdanie, że praca po usunięciu pewnych wskazanych doktorantowi usterek w pełni zasługuje na opublikowanie.

Na podstawie obronionej rozprawy doktorskiej i pomyślnie zdanych egzaminów Komisja po naradzie, w tajnym głosowaniu, jednomyślnie postanowiła wystąpić z wnioskiem do Rady Wydziału o nadanie mgrowi Bogdanowi Jankowskiemu stopnia doktora nauk prawnych. Rada Wydziału wniosek zaaprobowała.

Bolesław Celka

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A

Liczne oficjalne kontakty adwokatury polskiej z adwokaturną zagraniczną w roku 1971 zamknęły dwie po sobie następujące kolejno rewizyty, a mianowicie wizyta w Pradze i wizyta w Paryżu.

1.

Z wizytą u adwokatów w Czechosłowacji

W dniach od 18 do 23 października 1971 r. przebywała na terenie Czechosłowacji delegacja adwokatury polskiej¹. Była to rewizyta, gdyż w ubiegłym roku przyjmowaliśmy u siebie delegację adwokatów czechosłowackich.

¹ W skład delegacji wchodził: adw. dr Zdzisław Krzemiński, wiceprezes NRA (przewodniczący delegacji); adw. Stanisław Rogoż, dziekan Rady Adwokackiej w Rzeszowie; adw. Witold Dąbrowski, skarbnik NRA; adw. Lucjan Gluza, rzecznik dyscyplinarny NRA.